

תמצית העמוד

סיכומי גמרא רש"י קצרים וברורים ללומדי העמוד היומי

גליון 33 | יומא כ: עד ל"ה. | תמוז ה'תשפ"ו

תמצית

להתענג בדיעת התורה

תרומת הדשן

כתיב "והרים את הדשן אשר תאכל האש את העולה על המזבח ושמו אצל המזבח", מכאן שמצוה בכל יום לקחת מעט דשן מעל המזבח ולשים אותו ליד המזבח. לאחר שנתבאר איך היו מכינים את הכה"ג לפני יוה"כ ובליל יוה"כ, מבארת המשנה תחילת סדר יום הכיפורים בתרומת הדשן שהיתה עוד לפני הקרבת התמיד, ואגב זה מבארת הגמרא שאר דיני תרומת הדשן של כל יום, וכיון שהיו עושים פייס לראות מי יזכה בתרומת הדשן מבארת הגמ' בפרק שני דיני ד' הפייסות שהיו במקדש, ומפרק שלישי הגמרא מבארת סדר עבודת הכהן גדול ביום הכיפורים.

ב' אברים שפקעו מעל גבי המזבח קודם חצות

הלילה, שעדיין יש באבר ממש, צריך להחזירם למזבח, ומועלים בהם דקדשי ד' קרינן בהו כיון שלא נעשית כל מצותם, ואם פקעו לאחר חצות לא יחזיר אע"פ שיש בהם ממש כל שמשלה בהם האור, ואין מועלין בהם כיון שנעשית מצותם. רב רצה ללמוד דין זה שחצות עושה עיכול מדכתיב "כל הלילה והקטיר", ומאידך כתיב "כל הלילה והרים", הא כיצד, חלקהו חציו להקטרה וחציו להרמה של הדשן. רב כהנא מקשה מהמבואר במתני' שברגלים היו תורמים כבר מאשמורה ראשונה. ולכן הגמרא אומרת שלומדים זאת מדכתיב "כל הלילה עד הבוקר" -תן בוקר - חצות לבקרו של לילה -עלות השחר אם משלה בהם האור, אבל לענין הקטרה של אברים שלא נתעכלו, וכן לענין הרמת הדשן של אברים שנתעכלו, כל הלילה כשר, וחכמים קבעו זמן הרמת הדשן לפי המתאים לאותו יום.

ועל כן בכל יום היו תורמין את הדשן מהמזבח בקריאת הגבר או סמוך לו בין מלפניו בין לאחריו, וביוה"כ דאיכא חולשה דכהן גדול שעליו מוטלות כל עבודות היום מחצות, וברגלים דנפיש ישראל כדמצינו שלא היתה קריאת הגבר מגעת עד שהיתה עזרה מלאה מישראל שהביאו קרבנותיהם והם רצו להיות מוכנים להקריבם מיד אחר התמיד, וממילא רב הדשן במקום המערכה וצריך להעלות את הדשן לתפוח (גל) של אפר כמין תפוח של ענבים הנדרך בגת, וזה נמצא באמצע המזבח), לאחר ההרמה היו תורמין מאשמורה ראשונה שהיא שליש הלילה, דפעמים יש בתפוח כג' מאות כור. מצות תרומת הדשן היא לחתות מן הדשן פעם אחת בין הרבה בין מעט ובלבד שלא יפחות ממלא קומץ, ולתת את הדשן במזרחו של כבש, והוא היה נבלע במקומו, דכתיב "והרים את הדשן וכו' ושמו אצל המזבח", וזו היתה העבודה הראשונה בשחרית בהשכמה.

קריאת הגבר - לרב גבר היינו אדם, ולרב שילא תרנגול, ופעם אחת אירע שרב שימש מתורגמן לרב שילא מפני שלא הכירוהו, ופירש שגבר זה אדם, ואמר לו רב שילא שיאמר שגבר זה תרנגול, וענה לו רב שכשפירש כך לרבי חייא לא אמר לו כלום, והבין רב שילא שזה רב שהוא אחיינו של רבי חייא ואמר לו שישב בכבודו שאיני כדאי שתהא מתורגמני, וענה לו רב שמי שהתחיל במלאכה עליו לעשות גם מלאכה פחותה, אי נמי משום דמעלין בקודש

ואין מורדין וזה גנאי שיעמוד מתורגמן פחות ממנו. תניא כוותיה דרב, ותניא כוותיה דרב שילא.

גביני כרוז והיה אומר עמדו כהנים לעבודתכם ולוים לדוכנכם וישראל למעמדכם, והיה קולו נשמע ג' פרסאות, ופעם אחת נשמע קולו של כה"ג ביוה"כ כשהתודה על פרו ואמר אנא ד' חטאתי, י' פרסאות, אע"פ ששם זה היה בזמן חולשה דתעניתא וביום ולא בלילה (דביום גלגל חמה מנסר ברקיע, והנסורת מזה נקראת לא, ועליה אמר נבוכדנצר "וכל דירי ארעא כלא חשיבין", וקול זה וקול המונה של רומי גורמים כל אחד שלא ישמעו את הקול השני, וקולות אלו וכן קול נשמה בשעה שיוצאה מן הגוף הולכים מסוף העולם ועד סופו, אך ביקשו רבנן רחמים שלא ישמעו קול הנשמה בצאתה מן הגוף וביטלו קול זה, וי"א שאף קול לידה נשמע מסוף העולם ועד סופו, וי"א אף רידייא -מלאך הממונה על השקית השדות ממטר השמים ממעל ומן הארץ מתחת, והוא קורא למים עליונים (ותחתונים).

כ"א. המקדים ויוצא לדרך יחידי קודם קריאת הגבר (-תרנגול) שזה זמן המזיקים, דמזו בראשו מפני שהוא המית את עצמו, ולרב יאשיה לא יצא עד שישינה הגבר בקריאתו, וי"א עד שישלש. והיינו בתרנגול בינוני שאינו ממחר קריאתו ולא מאחר.

אלו ניסים היו בביהמ"ק ובירושלים

איתא במתני' שברגלים לא היתה קריאת הגבר מגעת עד שהיתה עזרה מלאה מישראל. הגמ' מביאה את הנס שאירע בדבר זה שאע"פ שהיו עומדים צפופים היו משתחוים ורווחים, ואגב זה מביאה הגמ' את הניסים הנוספים שנעשו בבית המקדש ובירושלים.

י' ניסים שנעשו בבית המקדש - א' בעליהם לרגל היו עומדים צפופים (-שמרוב דוחק אף רגליהם היו צפים באויר) ונמשכים עד י"א אמה אחורי בית הכפורת, וכשהם היו משתחוים היו באים כולם למזרח המזבח בתוך העזרה והיו רווחים -שהיה ד' אמות בין אחד לחבירו, שאחד לא ישמע את ידיו חבירו, כדי שלא יתבייש. **ב' לא הפילה אשה מעוברת** מחמת שנתאותה לאכול בשר ע"י שהריחה מורח בשר הקודש. ג' לא הסריח בשר הקודש מעולם. ד' לא נראה זבוב בבית המטבחיים שבעזרה. ה' לא אירע קרי לכה"ג ביוה"כ.

ו' לא נמצא פסול בעומר ובשתי הלחם ובלחם הפנים, שאם היה בהם פסול אין אחר להביא תחתיהם, מפני שהעומר היה נקצר בליל מוצאי יו"ט והיו קוצרים רק כשיעור עשרון מנופה ב"ג נפה, וכן שתי הלחם נאפים מערב יו"ט ואין אפיתם דוחה יו"ט, וכן לחם הפנים אם יפסל אין עושים אחר והשלחן יעמוד ריק עד שבת הבאה. ז' לעולם לא כיבו גשמים אש של המערכה. ח' עשן המערכה כל רוחות שבעולם לא הזיזוהו, ואף דאיתא להלן שהיה נוטה לצד, מ"מ היה עולה בקו

אחד ולא היה מתפזר. ט' שברי כלי חרס שמבשלים בהם קדשי קדשים ובליעתם נאסרת משום נותר, והם טעונים שבירה במקום קדוש, ואם לא יבלעו נמצאו אשפתות של שברים בעזרה, ומוראה ונוצה של עולת העוף, ודישון מזבח הפנימי והמנורה שהיה נותנם עם תרומת הדשן במזרח הכבש, היו נבלעים במקומם. י' לחם הפנים בזמן סילוקו היה חם כמו בזמן סידורו.

ניסים נוספים - מקום ארון אינו מן המידה שקודש הקדשים היה עשרים אמה על עשרים אמה, ובכל זאת היה מכל צד של הארון עשר אמות, כרובים שעשה שלמה, שהיו עומדים על הארץ ליד הארון אחד בצפון ואחד בדרום, וכל כנף הוא ה' אמות, ונמצא שעובי גוף הכרובים אינו מן המידה אלא בנס היו עומדים, ולא מנאום לעיל משום שהם ניסים שבפנים ולא היו ידועים לכל, אבל לחם הפנים היו מגביהים אותו להראותו לעולי רגלים, ואומרים ראו חיבתכם לפני המקום שהוא חם בשעת סילוקו כמו בשעת סידורו, דכתיב "לשום לחם חום ביום הלקחו", ועל כן היה מקבל טומאה, שהרי כלי עץ העשוי לנחת -שאינו מיטלטל אינו מקבל טומאה, ואף חוצץ בפני הטומאה, ואף שהשלחן היה מצופה זהב ואזלינן בתר ציפוי, הזהב בטל לעץ, דרחמנא קרייה עץ.

שלמה נטע אילנות שהיו מוציאים פירות זהב בזמנם, דכתיב "ירעש כלבנון פרי"ו שפרי ישראל הנמצא בלבנון שזה בית המקדש מרעיש כשהרוח נושבת והפירות נוקשים זה בזה, וכשנכנסו נכרים להיכל יבש, ועתיד הקב"ה להחזירם לנו, ולא מנו נס זה מפני שהיו העצים קבועים במקומם, ולפי זה אף ניסי הארון וכרובים לא מנאום מטעם זה.

ניסים בירושלים - לא הזיק נחש ועקרב בירושלים, ומעולם לא אמר אדם צר לי המקום שמזונותי דחוקים, דירתי דחוקה, שאלין בירושלים.

כ"א: אש המערכה במקדש ראשון רבוצה כארי - שהגחלת שנפלה מן השמים בימי שלמה היתה דומה לארי רובץ, והיתה על המזבח עד שבא מנשה וסילקה, (ובמקדש שני ככלב), ברה כחמה, יש בה ממש, אוכלת לחים כיבשים, אינה מעלה עשן, אבל אש שנתנו משל הדיוט היתה מעלה עשן, דמצוה להביא אף אש מן ההדיוט, דכתיב "ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח".

מקדש שני לא היו בו ארון כפורת וכרובים, שכינה, רוח הקודש לא שרתה בנביאים משנת שנים לדריוש ואילך, ואורים ותומים לא היו משיבים לנשאלים בהם, אבל היה לובשם הכה"ג, דאי לאו הכי היה מחוסר בגדים. (תוד"ה ואורים). אש משמים - היתה ולא סייעה לשריפת הקדשים.

ו' מיני אש - א' אש רגילה אוכלת ואינה שותה. ב' חום של חולים שותה ואינו אוכל שהחולה צמא ואינו

רוצה לאכול. ג' אש של אליהו אכלה ושתתה. ד' אש של המערכה אכלה לחים ויבשים. ה' אש של גבריאֵל דחתה אש אחרת שציננה את הכבשן מבפנים ושרפה מבחוץ את אלו שזרקו את חנניה מישאל ועזריה. ו' אש דשכינה אכלה אש אחרת של המלאכים שאמרו לקב"ה "מה אנוש כי תזכרנו".

הסימן מעשן המערכה לגשמי אותה שנה- במוציא יו"ט האחרון של חג שאתמול נחתם גזר דינם על גשמי שנה, דבחג נידונים על המים, היו כולם צופים לעשן המערכה, אם היה נוטה כלפי צפון ע"י רוח דרומית היו יודעים שגשמי השנה מרובים, והיו העניים שמחים, ובעלי בתים עצובים מפני שפירותיהם מרקיבים ואינם יכולים לאוצרם וצריכים למוכרם בזול. ואם העשן היה נוטה כלפי דרום ידעו שגשמי השנה מועטים, והיו העניים עצובים ובעלי בתים שמחים מפני שפירותיהם משתמרים. ואם היה העשן נוטה למזרח כולם היו שמחים מפני שרוח מערבית היא שקולה ומביאה גשמים לפי הצורך, הפירות אינם מרקיבים ותבואת הזרע מצליחה ואין רעב בעולם, ואם היה נוטה למערב כולם היו עצובים מפני שרוח זו מייבשת את הזרעים. אמנם לבני בבל שהיא לחה תמיד מחמת מימיה רוח מזרחית לעולם יפה, ורוח מערבית לעולם קשה, ורוח צפונית יפה לחיטים בשעה שהביאו שליש וקשה לזיתים בזמן שהם חונטים, ורוח דרומית קשה לחיטים בשעה שהביאו שליש ויפה לזיתים בזמן שהם חונטים, וסימנך שלחן בצפון מועיל לחיטים הראוים לו, ומנורה בדרום מועילה לזיתים הראוים לה.

המקדש

בראשונה
סדרי העבודה והפייסות במקדש
פרק זה עוסק בענייני עבודה השייכים לכל יום: א' תרומת הדשן. ב' ארבעת הפעמים שהיו הכהנים מתאספים להטיל גורלות כדי לדעת מי יזכה בשאר העבודות שהיו בתמיד ובקטורת, (ונחלקו הראשונים אם פייסות אלו היו גם ביוה"כ, או שביוה"כ אין העבודות כשרות אלא ע"י הכהן גדול). ג' מנין הכהנים שהיו נצרכים לעבודת התמידים ולקרבנות אחרים.

כ"ב. מי זוכה בתרומת הדשן-

בתחילה כל כהן מאותו בית אב שהיה רוצה לתרום את המזבח היה תורם, ואם היו כמה שרצו לתרום, היו רצים בכבש שאורכו ל"ב אמה, ומי שהגיע ראשון לד' אמות הסמוכות למזבח זכה (ורב פפא מסתפק אם הד' אמות כוללים אמה של היסוד ואמה של הסובב או לא), ואם היו שניהם שווים היו עושים פייס לכל הכהנים. ואחרי שראו שבאו לידי סכנה, שדחף אחד את חבירו ונפל ונשברה רגלו, התקינו שמתחילה יהיו תורמים ע"י פייס.

מעיקרא היו סבורים שא"צ פייס מפני שתרומת הדשן היא עבודת לילה ואינה חשובה בעיניהם, ואיכא דאמרי מפני שיש אונס שינה היו סבורים שא"צ פייס. אבל הקטרת אברים ופדרים שהם כשרים כל הלילה תיקנו בהם פייס כדאיאת במתני' מי מעלה אברים לכבש ומן הכבש ולמזבח, ללישנא קמא מפני שהם סוף עבודת היום -סיום הקרבן שנשחט ונזרק דמו ביום, ולא עבודת לילה, (אבל תרומת

הדשן זו עבודת לילה, והא דאמר ריו"ח שאם קידש ידיו ורגליו לתרומת הדשן א"צ לחזור ולקדש לצורך עבודת היום אם לא יצא מן המקדש, ואפילו לרבי שסובר שלינה מועלת בקידוש ידים ורגלים מודה שבזמן זה לא פסלה לינה, אין הטעם משום שקידש לתחילת עבודת היום, אלא משום שקידש מתחילה לשם עבודה). וללישנא בתרא מפני שיותר קל להשאר ער מאשר לקום מוקדם.

אחר שתיקנו פייס שוב לא באו הכהנים לפייס, מפני שחשבו שאולי לא יזכו לתרום, ולכן תיקנו שמי שתורם יזכה בסידור מערכה ובשני גזרי עצים.

כ"ב: מנו את הכהנים בפייס ע"י אצבעות, ולא מנו אותם סתם לגולגולתם, מפני **שאסור למנות את ישראל** אפי' לדבר מצוה, שנא' 'ויפקדם בטלאים", והמונה סתם עובר בלאו ד"לא ימד" וי"א בב' לאוים "לא ימד ולא יספר". לרבי יונתן בזמן שישראל עושים רצונו של מקום יהיו רבים "אשר לא ימד ולא יספר", ובזמן שאינם עושים רצונו של מקום יהיו "כחול הים" שיש לזה מנין. ולאבא יוסי בן דוסתאי בידי אדם "לא ימד ולא יספר" אבל בידי שמים יוכלו לסופרם.

כיון שנתמנה אדם פרנס על הציבור הרי הוא מתעשר.

שאל המלך

לעיל נתבאר ששאל מנה את ישראל שנאספו למלחמה ע"י שכל אחד נתן טלה ומנו את הטלאים. אגב זה מבארת הגמ' כמה עניינים השייכים לשאל, ולמה הוא הפסיד את המלוכה.

בשעה שאמר הקב"ה לשאול "לך והכית את עמלק", אמר אם על נפש אחת צריך להביא עגלה ערופה, כ"ש על נפשות הרבה, ואם אדם חטא בהמה מה חטאה, ואם גדולים חטאו קטנים מה חטאו, יצאה בת קול ואמרה "אל תהי צדיק הרבה", וכשאמר שאול לדואג להרוג את נוב עיר הכהנים יצאה בת קול ואמרה "אל תרשע הרבה".

שאול נענש לקונסו מיתה לבטל מלכותו בגלל עבירה אחת, שלא הרג את אגג, דכתיב "נחמתי כי המלכתי את שאול למלך", ולא היה עונש על הריגת נוב עיר הכהנים. ודוד אף שחטא גם במעשה דאוריה וגם במנין ישראל לא נענש, והא דכתיב "ויתן ד' דבר" אינו עונש בגופו, ועל מעשה דבת שבע נענש בגופו (מלבד מה שמתו הילד הראשון של בת שבע ואמנון, ונאנסה תמור ומרד בו אבשלום) שנצטרע ו' חודשים ופרשו ממנו סנהדרין ונסתלקה הימנו שכינה. וס"ל כשמואל שלא קיבל דוד לשון הרע על מפיובשת, ולרב שקיבל לשון הרע, נענש מידה כנגד מידה שמפני שאמר שיחלק את נחלתו יצאה בת קול ואמרה רחבעם וירבעם יחלקו את המלוכה.

בן שנה שאול במלכו- כבן שנה שלא טעם טעם חטא.

לא נמשכה מלכות שאול מפני שלא היה דופי ביחוסו, וכמו שאמר ריו"ח שאין ממנים פרנס על הציבור אא"כ תלויה קופת שרצים (-שיש דופי במשפחתו) מאחוריו, שאם תזוז דעתו אומרים לו חזור לאחוריו.

שאול נענש לבוא לידי מעשה דאגג מפני שמחל על כבודו כשאמרו עליו מה יושיענו זה.

כ"ג. ת"ח שאינו **נוקם ונוטר** כנחש אינו ת"ח, והא דכתיב "לא תקום ולא תטור" (נקימה היינו לא להיטיב לחבירו מחמת שלא היטיב לו, ונטירה היינו לומר לחבירו איני כמוך שלא הטבת לי) איירי בממון, אבל בצערא דגופא מותר ליטור בלב ואם בא אחר לנקום נקמתו בקיום המשפט ישתוק, אבל לא יקום דכתיב "הנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים ועונים עושים מאהבה ושמחים ביסורים עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו", ואם מפייסים אותו ומתפייס עליו נאמר כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו.

המשך ענייני הפייסות

צורת מניית הכהנים בפייס- בריא היה מוציא אצבע אחת, וחולה שאינו יכול להוציא אצבע אחת לבדה היה מוציא ב' אצבעות, אבל אין מונים אלא אחת. (והיו עומדים בעיגול והממונה אומר מנין גדול הרבה יותר ממנין הכהנים, ונוטל מצנפת מראש אחד הכהנים ומתחיל למנות ממנו, ומי שמנין כלה בו זכה). ואין מוציאין לא גודל ולא את האצבע השלישית מפני הרמאין, שיראה שמנין כלה בבא אחריו ויוציא שתי אצבעות כדי שהוא יזכה, מפני שאדם יכול להרחיק הרבה את האגודל מהאצבע ונראה כאצבעות ב' בני אדם. ואם הוציא את האצבע השלישית מונים לו אחת, שאינו רמאי, שניכר שאינו משני בני אדם שאין יכול להרחיק זה מזה אבל אם הוציא גודל אין מונים לו, ולא עוד אלא שלוקה מן הממונה בפקיע, והיינו רצועה של ערביים שראשה חתוך לרצועות דקות כדי שהסוס ירגיש אותה יותר. (ומזה למד אביי דהא דתנן בן ביבאי על הפקיע, אין הכונה לעשית הפתילות לשמחת בית השואבה, אלא הכונה למלקות).

סיבת תקנת הפייס- מעשה בשני כהנים שקדם אחד את חבירו ונטל סכין ותקע בליבו, וסברו אקראי בעלמא הוא, ועוד היה מעשה שדחף אחד את חבירו ונפל ונשברה רגלו, וכשראו שאפילו ממילא באים לידי סכנה תיקנו פייס.

אחרי שתקע סכין בליבו עמד רבי צדוק ואמר על מי להביא עגלה ערופה על העיר או על העזרות - משל היושבים בעיר או מהכהנים שומרי העזרה, ואף שאין ירושלים מביאה עגלה ערופה אמר כן כדי להרבות הבכי, וגעו (-צעקו) כל העם בבכיה, בא אביו של תינוק ומצאו מפרפר ואמר הרי הוא כפרתכם, ואמר שכיון שעדיין לא מת שיוציאו את הסכין כדי שלא תיטמא, ללמדך שחמורה בעיניהם טהרת כלים משפיכות דמים, דשפיכות דמים הוזלה וטהרת כלים כדקיימא קיימא.

המשך ענייני תרומת הדשן

כ"ג: **אלו בגדים כשרים לתרומת והוצאת הדשן, והאם בעלי מומין כשרים-** כתיב "ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן". לת"ק לומדים שאף הבגדים האחרים הם בגדי קודש, אלא שהם פחותים מהראשונים כגון שחקים או פשתן שאינו מוצהב ואין דמיהם יקרים, מפני שהם מתלכלכים בהוצאת הדשן, וזה גנאי לשמש בהם על המזבח

בעבודת אכילה, בדגדים שבישל בהם קדירה לרבו אל ימזוג בהם כוס לרבו. ור"א לומד מדכתיב "אחרים והוציא" שאף בעלי מומין שהם מרוחקים משאר עבודות כשרים להוצאת הדשן. לר"ל ה"ה שנחלקו אם בעלי מומין כשרים להרמה, דאף הרמה לאו עבודה היא ועשייתה בכתנות ומכנסים בלבד. ולרבי יוחנן בהרמה מודה ר"א שעבודה היא ופסולה בבעלי מומין ועשייתה אף במצנפת ואבנט, והא דכתיב "ולבש הכהן מזו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן" שמשמע שמספיק ללבוש כתנות ומכנסים, בא לדרוש "מזו בד" שיהיו כמידתו לא נגרות על הארץ ולא מסולקות מן הארץ, ו"על בשרו" היינו שלא יהיה דבר קודם למכנסים, (ור"ל דס"ל שהתורה כתבה דווקא כתנות ומכנסים מפני שלובש רק אותם גם מודה לדרשות אלו מדכתיב "מזו" ולא כתנות, ומדאייתר "על בשרו").

ובברייתא נחלקו תנאים מה לומדים מדכתיב **"ילבש על בשרו"**, לרבי יהודה לומדים לרבות מצנפת ואבנט להרמה, ולרבי דוסא לומדים שבגדי כה"ג ביוה"כ כשרים לכהן הדיוט, אבל לא ישתמש בהם כה"ג כיוה"כ אחר דכתיב "והניחם שם", ולרבי אבנטו של כה"ג ביו"כ שהוא של בוג' אינו אותו אבנט של כהן הדיוט שהוא כלאים, וגם אין להשתמש לקדושה קלה בבגדים שהשתמשו בהם לקדושה חמורה, ובא הכתוב לרבות את השחקים שהם כשרים לכל העבודות ובלבד שלא יהיו קרועים, ומ"והניחם שם" לומדים שהם טעונים גניזה. הגמ' אומרת שאין הכרח שנחלקו אם תרומת הדשן נחשבת עבודה, די"ל שלכו"ע נחשבת עבודה, ונחלקו אם צריך פסוק לרבות או לא.

כ"ד. שיעור תרומת הדשן הוא קומץ, דילפינן גז"ש **"והרים את הדשן"** מ"**והרים ממנו בקומצו**", ועל כן לא יפחות מאומד מלוא הקומץ ואם רצה להוסיף מוסיף, ואין לומר שצריך דווקא קומץ, דא"א לקמוץ בידיו גחלים רותחות. (ולא ילפינן מתרומת מעשר דכתיב בה "והרמותם ממנו" ושיעורה אחד מעשרה, או מתרומת מדין ששם השיעור היה "אחד נפש מחמש המאות").

באלו עבודות זר חייב מיתה

אע"פ שזר מוזהר מלעבוד כל עבודות המקדש (מלבד שחיטה שהיא כשרה בזר), דכתיב "וזר לא יקרב אליכם", מ"מ לא על כל העבודות נאמר "והזר הקרב יומת". הגמ' דורשת מהפסוקים מהם הכללים לפיהם אנו יודעים את זר חייב מיתה על עבודה זו או לא, וכהמשך לסוגיה הקודמת שעוסקת בתרומת הדשן מביאה הגמרא מחלוקת אם זר שתרים את הדשן חייב מיתה או לא.

זר חייב מיתה לכו"ע על זריקה, הקטרה, ניסוך המים, וניסוך היין.

חיוב מיתה בזר שתרים את הדשן-

לשיטת רב אין זר חייב מיתה על תרומת הדשן, דכתיב "ועבדתם עבודת מתנה אתן את כהונתכם והזר הקרב יומת", אינו חייב אלא בעבודת מתנה לתת על המזבח ולא בעבודת סילוק מהמזבח כתרומת הדשן, ומ"ועבדתם" לומדים שאינו חייב אלא בעבודה תמה שאין אחריה עבודה משא"כ שחיטה קבלה והולכה שיש אחריהם זריקה, אבל זריקה היא סיום העבודות בדם, והקטרה היא סיום העבודות בקומץ מנחה ובאברים ופדרים, וכן ניסוך היין בכל השנה וניסוך המים בחג.

לוי לומד מדכתיב התם "לכל דבר המזבח" לרבות שגם על עבודת סילוק אם היא עבודה תמה, כגון תרומת הדשן חייב מיתה, (ורב לומד מפסוק זה לרבות שבע הזאות שבפנים על הפרוכת מפר העלם דבר ופר משיח ושל יוה"כ ושל מצורע, ולוי לומד דין זה מ"לכל", ורב לא דורש תיבה זו).

כ"ד: תניא כוותיה דרב שזר חייב מיתה על זריקת דם המזבח בחוץ, בין הזאה שעל הפרוכת לפנים, ובין הזאה שעל בין הבדים של יום הכיפורים לפני ולפנים, וכן המזה בחטאת העוף והממצה והמקטיר בעולת העוף, והמנסך ג' לוגין מים או יין, ולא כתיב הכא שחייב על תרומת הדשן.

ותניא כוותיה דלוי שזר חייב מיתה על תרומת הדשן וז' הזאות שבפנים ושל מצורע והמעלה ע"ג המזבח בין דבר כשר בין דבר פסול בהנך שפסולן בקודש שאם עלו לא ירדו.

לכו"ע עבודות הנעשות לפני ולפנים אין בהם חיוב מיתה כשעשאם זר אלא בעבודת מתנה ולא בעבודת סילוק כגון הוצאת כף ומחתה שהכה"ג מכניס שם לקטורת ביוה"כ ומניחם בין הבדים וחוזר ומוציאם, דכתיב "מבית לפרוכת ועבדתם עבודת מתנה". וכן זר שעבד עבודת סילוק בהיכל שהיא עבודה תמה כגון דישון מזבח הפנימי והמנורה פטור, דכתיב "וַלְמַבֵּית לַפְרוּכֹת" לרבות היכל, אבל בעבודת מתנה חייב, ומ"מ זר שסידר את השלחן פטור, דאיכא סידור בזיכין בתרי', ולאז עבודה תמה היא, ובסידור בזיכין פטור, דאיכא סילוק והקטרה בשבת הבאה, ובסידור המנורה בבוקר לסלק את הנרות של זהב מהמנורה ולקנח את אפרם היטב ולחזור ולקובעם בה פטור, דאיכא נתינת פתילה, ובנתינת פתילה פטור, דאיכא נתינת שמן, ובנתינת שמן פטור, דאיכא הדלקה, ובהדלקה פטור, דלאז עבודה היא, אע"פ שהצתת הקיסמים הדקים במזבח באופן שמערכה אחת עומדת לכלות והוצרכו להצית בה אש נחשבת עבודה וטעונה כהן וכלי שרת (-לבישת בגדי כהונה, ד' בגדים אם הוא כהן הדיוט וח' אם הוא כה"ג), דכתיב "ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח וערכו עצים על האש". וזר שסידר את העצים במערכה פטור, דאיכא סידור שני גזירי עצים, ובסידור שני לרב גזירין פטור, דאיכא סידור אברים שכל זה מעבודת הסידור, דשם סידור אחד הוא, ולרבי יוחנן זר שסידר שני גזירין חייב, דס"ל שזו עבודה תמה וסידור האברים זה תחילת סידור אחר.

המשך ענייני הפייסות

עושים ד' פייסות ואין עושים הכל בפעם אחת, כדי להשמיע קול המון עם רב בעזרה כמה פעמים שזה כבוד המלך, דכתיב "אשר יחדיו נמתיק סוד בבית אלוקים נהלך ברגש".

באלו בגדים מפייסים - לרב נחמן מפייסים בבגדי חול, כדי שלא יבואו לעבודה בעלי זרועות שלא זכו בפייס, ומי שהיה זוכה בפייס היו החזנים (-שמשים) מלבישים לו מכנסי קודש כדי שלא ישאר ערום כשיפשיטוהו, ואח"כ מפשיטים ממנו את בגדי החול ומשאירים לו רק מכנסים. ולרב ששת מפייסים בבגדי קודש, כדי שלא יבואו מחביבות המצוה למחר ולעשותה בבגדי חול, והחזנים היו מפשיטים בגדי קודש מאלו שלא זכו בפייס את כל הבגדים ומשאירים לו רק מכנסים.

כ"ה. היכן וכיצד היו מפייסים - לשכת הגזית היתה כמין בסילקי (בית גבוה מעל עליה) גדולה, והפייס היה נעשה במזרחא, וזקן היה יושב במערבה, והכהנים היו עומדים בעיגול, והממונה נוטל מצנפת מראש אחד מהם, וממנו היה מתחיל למנות, (ולרב נחמן שמפייסים בבגדי חול, היתה זו מצנפת חול, כדמצינו שכהן שעשתה לו אמו כתונת כדי להראות תפארת עושרה ונוי מלאכתה וכמה היא מהדרת מצוות, עובד בה עבודת יחיד). ומכאן שלשכת הגזית היתה חציה בקודש וחציה בחול וב' פתחים היו לה אחד בקודש ואחד בחול, דאם כולה בקודש איך היה הזקן יושב במערבה והרי אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד, וכן אם היתה פתוחה רק לקודש היה דינה כקודש אע"פ שהיא בנויה בחול, ואין לומר שכולה בחול או שהיא פתוחה רק לחול, דהא בעינן "בבית אלוקים נהלך ברגש".

הפייס השני היה מי שוחט, מי זורק, מי מדשן מזבח הפנימי, ומי מדשן את המנורה, ומי מעלה אברים לכבש: הראש והרגל של ימין בכהן אחד, ושתי הידים בכהן שני, והעוקץ (-זנב) והרגל של שמאל בכהן שלישי, והחזה (-שומן החזה הרואה את הקרקע ללא ראשי הצלעות) והגרה (-הצואר ובו מחוברים הקנה והכבד והלב) בכהן רביעי, ושתי הדפנות בכהן חמישי, והקרבים בכהן שישי. והסולת עשרון למנחת נסכים של התמיד, והחביתין חצי עשרון למנחתו של כה"ג הקריבה בכל יום עם התמידין מחציתה בבוקר ומחציתה בערב (וקרויה חביתין משום דכתיב "על מחבת בשמן תיעשה"), והיין ג' לוגין של ניסוך לכבש התמיד.

י"ג כהנים היו זוכים בפייס השני, אמנם לא היו י"ג פייסות בפייס השני, אלא הכהן שזכה היו י"ב כהנים שאחריו בצד ימינו נמשכים עמו לפי הסדר הנ"ל.

כ"ה: קבלת הדם לא היה עליה פייס והזורק היה מקבל (ולא חוששים שאגב חביבותיה של הזריקה שהיא עבודת מזבח, לא יקבל את כל הדם, וכתיב "ואת כל הדם ישפוך") ולא השוחט, דתניא בן קטין שהיה כה"ג עשה י"ב דדים ליציקת מים מהכירור, כדי שיהיו י"ב כהנים העוסקים בתמיד מקדשים ידיהם בבת אחת, והשוחט א"צ לקדש ידיו שהרי שחיטה כשרה בזר, ואי אמרת שוחט מקבל הרי היה צריך לקדש ידיו בשביל הקבלה.

לרבי יהודה לא היה פייס על הבאת הגחלים לקטורת במחתה, אלא מי שזוכה בקטורת להוליכה להיכל ולהקטירה היה אומר לזה שעימו (-בימינו) שיחתה גחלים מהמזבח החיצון ויביא את המחתה להיכל ויתנם על המזבח הפנימי, אע"פ שהקטורת אינה שכיחא שהיא באה רק ב' פעמים ביום, דאינה באה בנדבה והיא מעשירה את העוסקים בה עדיין אין עושין לזה פייס בפנ"ע.

סדר הולכת והקרבת אברי התמיד - לכו"ע הראש, והרגל של ימין, היו קרבים ראשון, כדאיתא בברייתא שהראש והפדר קודמים לכל האברים דכתיב "ואת ראשו ואת פדרו וערך" (והיו נותנים את הפדר על בית השחיטה ומעלהו כך, שזה הוא דרך כבוד של מעלה מפני שבית השחיטה מלוכלך בדם הראש), והיו מקריבים את הרגל עם הראש כיון

שבראש יש הרבה עצמות. והיינו לבן עזאי בשם רבי יהושע היה התנא של משנתינו גם הולך אחר עילוי, רק ס"ל לפי גודל האברים, הראש והרגל, שתי ידיים, העוקץ והרגל, החזה והגרה, וב' דפנות. אח"כ החזה והגרה שתי ידים שתי דפנות עוקץ ורגל, דאזלינן בתר עילויא והיינו אבר שיש בו יותר בשר. לרבי יוסי דרך הפשטו היה קרב מצד הרגלים לצד הראש, והיינו הראש והרגל, העוקץ והרגל, שתי דפנות, שתי ידיים, החזה והגרה. לר"ע דרך ניתוחו לאחר הפשטו היה קרב, והיינו הראש והרגל, שתי ידיים, חזה וגרה, שתי דפנות, העוקץ והרגל. ולריה"ג דרך עילוי (בשרמובחר בשומנו) היה קרב, והיינו הראש והרגל, החזה והגרה, שתי דפנות, העוקץ והרגל, שתי ידיים, (ואמנם על בהמה כחושה נאמר "כל נתח טוב ירך וכתף" שהיך יותר טוב מהכתף). ולחד מ"ד קרב בדרך הילוכו בחייו, שמה שיותר קרוב לראש קודם להקרבה.

כ"ו. הפיס השלישי היה על הקטורת, והיו מכריזים חדשים לקטורת בואו והפיסו, ומעולם לא שנה אדם בהקטרת הקטורת, מפני שהיא מעשירה דכתיב "ישימו קטורה באפיך" וסמך לי' "ברך ה' חילו", אבל עולה אינה מעשירה אעפ"י שהוא ג"כ באותו פסוק "וכליל על מזבחיך", כיון דשכיחא ומסתברא דקאי אלא שכחא דאל"כ נמצאו הכל עשירים.

לא משכחת אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא - להורות כדת וכהלכה אלא בשבטים לוי ויששכר, אבל לא יהודה אע"ג דכתיב ב'י' "יהודה מחוקקי" דמ"מ אינו אליבא דהלכתא.

אין מפייסים על התמיד של בין הערבים, אלא מי שזכה בשחרית זכה גם בערבית (אבל בקטורת לא), ובשבת שהיו משמרות מתחלפות היו מפייסים אף על של בין הערבים.

הפיס הרביעי מי מעלה אברים מן הכבש למזבח, והיו מחלקים את העלאת האברים לשנים, משום "ברב עם הדרת מלך". ולרבי אליעזר בן יעקב המעלה לכבש הוא מעלה למזבח לאחר זמן, דאינו דרך ארץ להביא כהנים אחרים והכהנים הראשונים ילכו להם ומיתחזי כטריחא להו מילתא, ולדבריו היו מפייסים על הבאת הגחלים במחתה לקטורת ודלא כרבי יהודה כדי לא לפחות בד' פייסות.

כ"ז: כמה כהנים היו מקריבים את התמיד משעת הולכת אברים והלאה- בסתמא היה תמיד של שחר קרב ע"י תשעה כהנים חמשה לאברים, הקרביים והסולת והחביתין והיין כל אחד ע"י אחד. ובחג בעשרה מפני שביד כהן אחד צלוחית של מים לניסוח המים. ובין הערבים בכל יום ב"א, מפני שהיו ב' שבידם ב' גזירי עצים להוסיף על עצי המערכה להרבותם, (דלגבי תמיד של שחר כתיב "ובער עליה הכהן עצים בבוקר בבוקר", ולגבי תמיד של בין הערבים כתיב "וערכו עצים"). ובשבת היו ב' עם בזיכי לבונה של לחם הפנים. ובשבת שבתוך החג היה קרב ב"ב, אבל בחול המועד של סוכות לא היו י"ב אף בין הערביים, מפני שאין מנסכים מים בחג אלא בתמיד של שחר.

כמה כהנים זכו בפייס השני- לפעמים זכו בו י"ג כהנים, ולפעמים י"ד -בחג שביד אחד היתה צלוחית של

מים, ולפעמים ט"ו -בשבת, ולפעמים ט"ז -בשבת שבתוך החג, ואם נסבור כרבי יהודה שהיה עוד כהן שמעלה את האברים מן הכבש ולמזבח ודלא כראב"י, לפעמים היו זוכים בו י"ז.

איל קרב באחד עשר, הבשר בחמשה כמו בתמיד, הקרבים והסולת שהיא ב' עשרונים והיין בשנים שנים.

הפר קרב בכ"ד, וכדלהלן: הראש והרגל- הראש באחד והרגל בשנים. העוקץ והרגל- העוקץ בשנים והרגל בשנים. החזה והגרה- החזה באחד והגרה בשלשה. שתי ידיים בשנים. שתי דפנות בשנים. הקרביים והסולת והיין בשלשה שלשה.

מי מקריב קרבנות יחיד- כל הדינים הנ"ל מספר הכהנים והפייס דווקא בקרבנות ציבור, אבל בקרבן יחיד אם רצה כהן להקריב יחידי ובלא פייס מקריב.

אלו עבודות כשרות בזר

כפי שנתבאר לעיל עבודות קרבנות ציבור היו נעשים ע"י הכהנים והיו עושים פייס מי זכה בעבודות אלו, ואילו קרבנות יחיד כל כהן שרוצה מקריב בלא פייס (והמשנה למלך (תמידין ד' ח') מסתפק אם הבעלים קובע או שכל הקודם זוכה). ויש עבודות שגם ישראל היה יכול לעשותם אפילו בקרבן ציבור, וכדלהלן.

כ"ז. הפשט וניתוח בקרבנות ציבור וביחיד כשרים בזר כשחיטה. לחזקיה לומדים דין זה מדכתיב "ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח" נתינת אש בעיא כהונה ולא הפשט וניתוח, וא"צ קרא לומר שנתנית אש בעיא כהונה, שהרי מדכתיב "ושחט את בן הבקר לפני ד' והקריבו בני אהרן הכהנים" לומדים ששחיטה כשרה בזר ומקבלה ואילך צריך דווקא כהן. הגמרא דוחה דאכתי איצטריך קרא שנתנית אש בעיא כהונה, כיון שעבודה זו אינה מעכבת את הכפרה דאין כפרה אלא בדם. ולכן הגמ' לומדת מדכתיב "והקטיר הכהן את הכל המזבחה" לומדים למעט הפשט וניתוח שהרי כבר למדנו שמקבלה ואילך בעיא כהונה, ו"והקריב הכהן את הכל המזבחה" זו הולכת אברים לכבש, ובא למעט שהולכת עצים למזבח לא בעיא כהונה, אבל סודר ב' גזירי עצים בעיא כהונה, ו"ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח" לומדים שנתנית אש בעיא כהונה, ו"וערכו בני אהרן הכהנים וכו' על העצים אשר על האש אשר על המזבח" לומדים ששה כהנים היו מוליכים טלה למזבח (וערכו שנים בני אהרן שנים הכהנים שנים), ואיירי בתמיד שרק הוא טעון עצים אש ומזבח למערכה חדשה בכל בוקר, אבל שאר קרבנות לא הוזקקו לחידוש מערכה.

כ"ז: סדור המערכה כשר בזר, דאין עבודה שהיא כשרה בלילה ופסולה בזר, והקטרת אברים ופדרים שזר חייב עליהם מיתה הם סוף עבודת היום, ותרומת הדשן זה תחילת עבודת היום.

זר שסידר המערכה חייב. ללישנא קמא הטעם הוא משום שזו עבודת יום, ופורקה הזר בעצמו וא"צ דווקא כהן, וכהן חוזר וסודרה, (ומה ששנינו שהממונה היה אומר צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה, ולא היה אומר שיראו אם הגיע זמן סידור שני גזרי עצים, שחיטה בלילה אין לה תקנה, משא"כ סדור ב' גזירי עצים שיכול לפורקם ולסדרם

ביום, ולכן לא הטריחו לעלות לראות אם הגיע הזמן, דאינו אלא בגלל שפעם אחת עלה מאור הלבנה ודימו שהאיר (מזרח). ועבודה זו כיון שהיא עבודת יום היא טעונה פייס, ומי שזכה בתרומת הדשן זכה בסדור המערכה וסדור ב' גזירי עצים, אבל עבודת לילה א"צ פייס, ואברים ופדרים הם סוף עבודת היום, ותרומת הדשן צריכה פייס משום מעשה שהיה. וללישנא בתרא (כ"ח.) זר שסידר ב' גזירי עצים חייב משום שזו עבודה תמה, ומ"מ אין מפייסים עליה בפני עצמה אלא מי שזכה בתרומת הדשן זכה גם בה, מפני שהיו נמנעים מלבוא לפייס של תה"ד. ועיין בתוס' מה שמבאר בלישנא בתרא.

עבודה שזר אינו חייב עליה מיתה אינה צריכה פייס, ושחיטה אע"פ שהיא כשרה בזר בעיא פיס, דתחילת עבודת היום היא.

אמר להם הממונה

תחילת עבודות היום

עבודות התמיד אינם כשרות אלא ביום, וכיון שפעם אחת טעו והקריבוהו בלילה היו בודקים מתי האיר היום, וכדלהלן, עוד יבואר (כ"ט) מה הדין בעבודות שנעשו בלילה.

כ"ח אמר להם הממונה (-הסגן) צאו לחומה או לגג וראו אם האיר המזרח והגיע זמן השחיטה של התמיד, שהיא פסולה בלילה דכתיב "וביום זבחכם". והרואה היה אומר ברקאי -מלשון צוה, וי"א ברק ברקאי, וי"א עלה ברקאי האיר יותר מברק, וי"א אף ברקאי בחברון.

למתיא בן שמואל זה שהיה עומד על הגג היה אומר האיר פני כל המזרח, (ולריב"ב היה מוסיף גם ויצאו איש למלאכתו והיינו יציאת הבעה"ב לשכור פועלים, דזמן יציאת הפועלים מאוחר יותר), ושאל זה שעל הקרקע עד שבחברון, וענה הן. וללישנא בתרא שאל זה שעל הקרקע האיר פני כל המזרח, וענה לו זה שעל הגג עד שבחברון, ואמר לו זה שעל הקרקע הן כך אני שואל. ואיתא בירושלמי שהיו מזכירים את חברון כדי להזכיר זכות אבות.

למה הוצרכו לעלות לבדוק אם האיר המזרח- פעם אחת עלה מאור הלבנה, וטעו וחשבו שהאיר המזרח, ושחטו את התמיד, וכשהבינו שנשחט בלילה הוציאוהו לבית השריפה. ואע"פ שאור הלבנה עולה כמקל ואור החמה עולה לכאן ולכאן, היה זה יום המעונן שבו גם אור הלבנה עולה לכאן ולכאן, (ורואים מכאן שביום המעונן השמש מגיע לכל מקום אפי' במקום צל ונ"מ שביום המעונן בכל מקום אפשר לשטוח עורות לייבש, ואין ללוש עיסה לפסח כנגד העננים, כמו שאין ללוש כנגד השמש או במים שהתחממו בשמש. עוד מצינו שהחום וזוהר השמש המסנוור ביום המעונן, קשים יותר מביום שאינו מעונן), ולכן תיקנו לעלות לבדוק שהאיר המזרח וכן"ל. והמעשה הנ"ל לא היה ביוה"כ, שהרי אז אור הלבנה אינו עולה סמוך לעלות השחר שזה קורה רק בסוף החודשים, אלא זה אירע בזמן אחר בשנה.

תחילת זמן תפילת המנחה ושחיטת תמיד של בין הערבים - צלותיה דאברהם מכי משחרי כותלי -כשאין שמש על צד מזרח של הכתלים וממילא הם משחירים, והיינו בתחילת שבע שעות שהחמה באמצע הרקיע ושפת ראש הכותל מצילה על צידי הכותל. הגמרא דנה אם אפשר ללמוד מאברהם כדמצינו שלומדים מ"ושישכם אברהם בבוקר" שלמרות שכל היום כשר למילה זריזים מקדימים למצוות. או שאי אפשר ללמוד מאברהם כיון שאיצטגנינות גדולה היתה בליבו להיות בקי בהילוך המזלות ותחילות השעות, וכל מלכי מזרח ומערב משכימים לפתחו לשאול במזלות, והיה זקן ויושב בישיבה (כדמצינו שמימיהם של אבותינו לא פסקה ישיבה אברהם, יצחק, יעקב, אליעזר, במצרים, במדבר. וקיים אברהם את כל התורה, וי"א אפילו תורה שבעל פה, כגון עירובי תבשילין).

ומה שמצינו שהתמיד נשחט בשש ומחצה ולא בחצות (בערב פסח שחל בערב שבת שצריך לגמור את צליית הפסחים לפני שבת), י"ל שכותלי בית המקדש לא היו ישרים לגמרי אלא היו רחבים יותר בחלקם התחתון והולכים ונהיים צרים יותר למעלה, והיו משחירים רק בשש ומחצה.

כ"ט. הרהורי עבירה -תאות נשים קשים -מכחישים את גופו 'יותר מהעבירה עצמה. החום שבסוף הקיץ -באלול קשה יותר מהחום שבקיץ עצמו -בתמוז, מפני שהאור גוף הבריות כבר התחממו בקיץ ואף חום קל מזיקם. חולי חום בסתיו קשה משל קיץ. לימוד ישן -מי שלמד והסיה דעת ושכח קשה מחדש.

אסתר נמשלה לאילה, שהיתה חביבה על אחשוורוש בכל שעה כשעה ראשונה, ונמשלה לשחר שהיא סוף הניסים שניתנו ליכתב, ולמ"ד לא ניתנה אסתר ליכתב ונ"מ שאינה מטמאה את הידים, נמשלה כאילת, שכל זמן שמגדלת קרניה מפציעות, וכן צדיקים שכשמרבים בתפילה תפילתן נשמעת.

דין עבודות שנעשו קודם זמנם

נתבאר במתני' שתמיד שנשחט בלילה ירד לבית השריפה. הגמרא מבארת מה הדין במליקה או קמיצה שנעשו בלילה, וכן בלחם הפנים שנסדר על השלחן אחר שבת או בלילה.

תמיד שנשחט בלילה, עוף שנמלק בלילה, ומנחה שנקמצה בלילה, יורדים לבית השריפה. דמליקה וקמיצה הם במקום שחיתת הזבח, ולומדים משחיטה שגם הם פסולים בלילה.

כ"ט: ואין מחזיר הקומץ למנחה וחוזר וקומץ ביום, מפני שכלי שרת מקדשים אפי' שלא בזמנו, וכיון שהקומץ טעון מתן כלי וא"כ קידשו בכלי לשם קומץ, אין המנחה חוזרת להיות טבל כמנחה שלא נקמצה, אלא דינה כשיריים. ואע"פ שכל הקרב ביום כגון המנחות והלבונה והדם והקטורת קדוש בכלי שרת קדושת הגוף ביום ולא בלילה (וכל הקרב בלילה כגון מנחת נסכים קדוש בין ביום ובין בלילה), היינו שאינו קדוש ליקרב אבל ליפסל אם נגע בו טבול יום או מחוסר כיפורים או אם יצא או לן קדוש.

והא דמצינו שאם סידר לחם ובזיכים אחר השבת פסולה (כיון שלא נסדרה בשבת לעמוד שם ז' ימים

כמשפטה, והרי היא מחוסרת זמן, אך כתב רש"י שנראה שאין לגרוס פסולה, דמבואר להלן דהוי כסידרו קוף ואינו קדוש כלל), ועל כן יניחנה על השלחן לשבת הבאה, ולא אמרינן שהם קדושים ליפסל, י"ל שלילה לגבי יום אינו מחוסר זמן, אבל יום לגבי יום אחר הוי מחוסר זמן.

והא שאין הלחם נקדש בכניסת השבת כיון שהוא ראוי למחר ונפסל, צ"ל דאיירי שקדם וסילקו סמוך לחשיכה, וי"א שכיון שסדרו שלא כמצוותו -קודם ליל שבת בשעה שהוא מחוסר זמן הוי כאילו סידרו קוף ואינו קדוש עד שיסלקנו ויחזור ויסדרנו.

מתי צריך טבילה או קידוש ידים ורגלים במקדש - כל המיסך את רגליו לנקביו הגדולים טעון טבילה, וכל המטיל מים טעון קידוש ידים ורגלים מן הכיור, רגלים משום ניצוצות, וידים מפני שמצוה לשפשף ניצוצות שברגליו שלא יהיה נראה ככרות שפכה שאין מי רגליו מקלחים אלא שותתים, ויוציא לעז על בניו שהם ממזרים.

ל. קריאת שמע כשיש על גופו צואה - אם הצואה נמצאת במקומה -בנקב פי הטבעת, אם אינה נראית מותר לקרות ק"ש, שלא ניתנה תורה למלאכי השרת, ואם נראית אפי' אין נראית אלא כשיושב אסור. ואם הצואה על בשרו בשאר הגוף, (או שידיו נמצאים בבית הכסא ויש מחיצה בינו לבין בית הכסא), לרב הונא מותר, ושאני צואה במקומה דנפיש זוהמא, ולרב חסדא אסור דבעינן "כל עצמותי תאמרנה".

נטילת ידים בנצרך לנקביו באמצע הסעודה - היוצא להשתין נוטל ידו אחת ונכנס, ואם דיבר עם חבירו ושהה שעה או שתים נוטל ב' ידיו ונכנס כיון שהסיה דעתו מסעודתו ולא נזהר בשמירת הידים, וידים עסקניות הם. לרב חסדא כשבא לשתות כדרך שהיו רגילים להאריך בשתיה אחרי הסעודה, ויש לחוש שמא יתן פרוסה לתוך פיו, לא יטול ידיו בחוץ ואח"כ יכנס, אלא יטול ידיו בפנים, ויחזיר הטפיח (-פך של נטילת ידים) על המסובים והשמש שואל אם מישהו צריך ליטול, כדי שלא יחשדוהו שלא נטל ידיו, אבל בבא לאכול יכול ליטול ידו בחוץ, דאין אדם אוכל בלא ליטול ידיו מחמת אנינות הדעת. ורב נחמן בר יצחק התיר לעצמו אף בבא לשתות ליטול ידיו בחוץ, דכולם יודעים דאנינא דעת'.

טבילה במי שנכנס לעזרה

כל הנכנס לעזרה צריך לטבול לפני כניסתו, והגמרא מביאה מחלוקת אם זה חיוב מדאורייתא או גזירה דרבנן, והאם מצורע שמכניס בהונות ידיו חייב טבילה, וכן מבארת הגמ' מה נחשב כניסה. והראשונים דנים האם כל כניסה מחייבת טבילה או שרק כניסה לצורך ענינים השייכים לעבודה מחייבים טבילה.

הנכנס לעזרה אפילו שלא לצורך עבודה **צריך שיטבול** אפילו אם הוא כבר טהור. טעם הטבילה: לבן זומא לומדים ק", ומה כהן גדול המשנה מקומו בקודש ובמקום שענוש כרת בחמש עבודות המשתנות מחוץ לפנים ומפנים לחוץ, טעון טבילה בין עבודה לעבודה, המשנה מחול וממקום שאינו ענוש כרת, לקודש למקום שענוש כרת לא כ"ש. ולרבי יהודה טעם הטבילה הוא מדרבנן כדי שיזכר אם הוא טמא טומאה ישנה ויפרוש מלבוא לעזרה עד שיעריב שמשו אחר הטבילה. הגמרא אומרת שגם לבן

זומא אם לא טבל לא נתחללה עבודתו, שהרי גם כה"ג שממנו לומד בן זומא אם לא טבל ולא קידש בין בגדי זהב לבגדי לבן ובין עבודה לעבודה עבודתו כשרה, (משא"כ כהן גדול או הדיוט שלא קידש ידיו ורגליו שחרית ועבד, עבודתו פסולה). והנ"מ במחלוקתם היא אם עובר בעשה, דלבן זומא עובר דבכה"ג כתיב "ורחץ את בשרו במים ולבשם", ולר"י אינו עובר. והא דאמר ר"י שהמצורע א"צ לטבול בשמיני שלו כשבא לשער נקנור להכניס ידיו ורגליו לפנים כדי לתת על הבהונות מדם האשם ומלוג השמן (ולת"ק צריך לטבול), טעמא משום שכבר טבל ביום השביעי.

ל: טבילת מצורע בשמיני קודם כניסתו לעזרה-

ת"ר לשכת המצורעים נקראת כך מפני ששם מצורעים טובלים כדי להכניס בהונותיהם לעזרה, ר"י אומר לא מצורעים בלבד אמרו אלא כל אדם הנכנס לעזרה.

הגמ' שואלת שזה סותר לדברי ר"י הנ"ל שמצורע א"צ לטבול שכבר טבל מבערב, ואי איירי שלא טבל צריך הערב שמש, ואי אסח דעתיה משמירת גופו, שיש לחוש שמא נכנס לאהל המת ולא שם לב, צריך הזאת שלישי ושביעי.

הגמרא מתרצת דאיירי שלא טבל על דעת ביאת מקדש וע"כ צריך לחזור ולטבול.

עוד מתרצת הגמ' שגורסים לא מצורעים אמרו ואין גורסים בלבד.

ולרבינא ר"י סובר שמצורע א"צ טבילה בשמיני, ולדבריהם דרבנן שמצורע צריך טבילה אמר ר"י דא"כ ה"ה כל אדם, ורבנן אמרו לו שרק מצורע טובל מפני שהוא רגיל בנגיעת טומאה וחוששים שנגע גם אחרי הטבילה, ונמצא שחכמים חולקים על המשנה וסוברים שטהור הנכנס לעזרה א"צ טבילה.

ל"א. הנכנס למקדש שצריך טבילה יש בו דיני חציצה דתקון רבנן כעין דאורייתא.

גם אם **נכנס במקצת** טעון טבילה, דביאה במקצת שמה ביאה לענין טבילה זו, כדמצינו שמצורע טובל כדי להכניס ידיו לבהונות.

הגמ' מסתפקת במי שעושה **סכין ארוכה** ושוחט שהקרבן כשר (דכתיב "בן הבקר לפני ד'" ואין השוחט צריך להיות לפני ד'), אם צריך לזה טבילה או לא, דלבן זומא י"ל שא"צ לטבול כיון שהוא בחוץ, אך י"ל שצריך לטבול שמא ימשך לבפנים, ולרבנן י"ל שגם כאן א"צ טבילה, או שכיון שהוא עובד עבודה צריך טבילה. תיקו.

טהרת כהן גדול ביום הכיפורים

הנכנס לעזרה בכל יום צריך טבילה וכו"ל, וכן צריך כל כהן לקדש ידיו ורגליו לפני העבודה (ואם לא עשה כך חייב מיתה ועבודתו פסולה), וכה"ג ביום הכיפורים שהיה מתחיל עבודתו בבגדי זהב בהקרבת התמיד בחוץ, ואח"כ מחליף לבגדי לבן ועובד עבודת היום לפני ולפנים, ואח"כ מחליף לבגדי זהב ועושה בחוץ את עולתו ועולת העם, ומחליף לבגד לבן ונכנס לפנים ומוציא את הכף ואת המחתה, ומחליף לבגדי זהב לעשית תמיד של בין הערבים, היה צריך לטבול בכל פעם שהוא משנה את מקום עבודתו מבפנים לבחוץ או מבחוץ לבפנים, וכן צריך לקדש ידיו ורגליו ב' פעמים בכל החלפת בגדים, וכדלהלן.

כה"ג ביוה"כ טובל ה' פעמים בגג לשכת בית הפרוה דכתיב "במקום קדוש", חוץ מטבילה ראשונה שאינה חובה משום יוה"כ, שהרי בכל יום הנכנס לעזרה צריך לטבול, שהיתה בחול ע"ג שער המים, ליד לשכתו של הכה"ג. וכן היה מקדש ידיו ורגליו י' פעמים.

הגמ' מוכיחה מכאן שעין עיטם שמשם היתה מגיעה אמת המים לבית הטבילה, (והוא מעין מי נפתוח, שהוא המקום הגבוה ביותר בארץ ישראל, וממנו גבול א"י משפע למזרח ולמערב) גבוהה מקרקע העזרה כ"ג אמות, שהרי כל הפתחים שבמקדש היו גבוהים כ' אמה (ורוחבם י' אמות, חוץ משל אולם שגבהו מ' ורחבו כ'), וגובה המקוה ג' אמה (דכתיב "ורחץ במים את כל בשרו" במים מי מקוה, כל בשרו דבעינן מים שכל גופו נכנס בהם ושיעורו חכמים דהיינו אמה על אמה בגובה ג' אמות שהם מ' סאה), ואף דבעלמא יש אמה תקרה ואמה מעזיבה, כיון שהשערים היו משיש די במשהו, ואותו משהו לא חשיב, מפני שהוא פחות מאמה.

ל"א: בשעת טבילתו היו פורסים סדין בינו לבין העם, וסדין זה היה של בוך כדי שיזכור שחלק מעבודות היום בבגדי בוך, דהוא רגיל לשרת דווקא בשמונה בגדים, ויש מהם של זהב כגון ציץ וחושן ואפוד ופעמוני המעיל.

פשט ירד וטבל עלה ונסתפג שהיה מתעטף באלונטית של בגד לספוג מים שעל בשרו, הביאו לו בגדי זהב ולבש וקידש ידיו ורגליו מן הכיור, ואז היה שוחט את קרבן התמיד וכו' כדלהלן ל"ב: .

האם הכה"ג היה מקדש ידיו לפני לבישת בגדי הקודש - לתנא דמתני' לא היה מקדש ידיו ורגליו בפשיטת בגדי החול, והקידוש האחרון היה כשהיה פושט את בגדי הקודש ולובש את בגדי החול. ולר"מ היה מקדש ידיו ורגליו לאחר פשיטת בגדי החול, דס"ל שצריך ב' קידושים כשבא ללבוש בגדי קודש, וממילא גם לא היה מקדש בפשיטת בגדי הקודש ולבישת בגדי חול, וס"ל לקמן ל"ד: שהיה מקדש אחרי הפשיטה, ודלא כרבנן דס"ל שהיה מקדש לפני הפשיטה. ורב פפא סבר שלכו"ע יש טבילה על הפשיטה וטבילה על הלבישה, אלא שכיון שהוקש קידוש של פשיטה לקידוש של לבישה, דכתיב "ופשט, ורחץ, ולבש", לר"מ לומדים שמקדש אחרי הפשיטה כמו אחרי הלבישה, ולרבנן לומדים שמקדש בין על הפשיטה בין על הלבישה כשהוא לבוש, וחזר בו רב פפא כיון שמפורש בברייתא שלר"מ מקדש ידיו גם אחרי פשיטת בגדי החול וגם אחרי לבישת בגדי הקודש, וע"כ דלר"מ ב' קידוש ידיים ורגליים אלבישה.

ל"ב. מנלן שהכניסה להוצאת כף ומחתה היתה אחרי עשית עולתו ועולת העם - אחרי ההקטרה ומתן דם פר ושעיר כתיב "ובא אהרן אל אוהל מועד... ולבש את בגדיו ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם". הגמרא אומרת שכל הפרשה נאמרה כסדר חוץ מפסוק זה, שהרי ביאתו לאהל מועד היתה לצורך הוצאת הכף והמחתה שהניח בין הבדים, שזה היה אחרי שעשה את עולתו ועולת העם. והטעם שצריך להפסיק באילו ואיל העם בין עבודת היום להוצאת כף ומחתה הוא משום דגמירי הלכה למשה מסיני שיטבול ה' טבילות ויקדש י' קידושים, ואם יעשה כסדר הפרשה יהיו רק ג' טבילות אחת לתמיד של שחר אחת בינו לבין עבודת פנים כולל הוצאת כף ומחתה

ואחת לאילו ואיל העם ומוספים ותמיד של בין הערבים, וו' קידושים.

מנלן שהכה"ג טעון טבילה אחת ושני קידושים בכל שינוי מעבודה לעבודה-

לרבי יהודה מדכתיב "ורחץ את בשרו במים במקום קדוש ולבש את בגדיו (ח' בגדים כמו בכל השנה) ויצא ועשה את עולתו וכו' " לומדים שכל המשנה מעבודה לעבודה (-מחוץ לפנים ומפנים לחוץ) טעון טבילה, אמנם מזה לומדים טבילה במשנה מבגדי לבן לבגדי זהב, ולא במשנה מבגדי זהב לבגדי לבן. לתנא דבי ר' ישמעאל לומדים דין זה בק"ו, שהרי בגדי לבן חמורים יותר שהרי כה"ג נכנס בהם לפני ולפנים. והגמ' שואלת דאיכא למיפרך מה לבגדי זהב שכפרתם מרובה שמשתמשים בהם בכל ימות השנה, אבל עבודת פנים דיוה"כ אינה מכפרת אלא על טומאת מקדש וקדשיו. אלא זה נלמד מהיכן שרבי לומד, וכדלהלן. וקידוש לומד ר"י מהיכן שלמד ראבר"ש, וכדלהלן.

לרבי לומדים מדכתיב "כתונת בד קודש ילבש וכו' ורחץ במים את בשרו ולבשם" שבמשנה מבגדי זהב לבגדי לבן (דהא כתיב בתריה "ולקח את שני השעירים וכו' ") טעון טבילה. לתנא דבי ר' ישמעאל לומדים בק"ו משנה מבגדי לבן לבגדי זהב שכפרתן מרובה. והגמ' שואלת דאיכא למיפרך מה לבגדי לבן שכה"ג נכנס בהם לפני ולפנים, ולכן מבארת הגמ' שזה נלמד מדכתיב "בגדי קודש הם" הוקשו כל הבגדים זה לזה. וכל טבילה צריכה ב' קידושים, מדכתיב "ופשט ורחץ ורחץ ולבש", ואף ש"ורחץ" הוא לשון טבילה, אם אינו ענין לטבילה תנהו ענין לקידוש, והתורה כתבה קידוש בלשון טבילה, ללמד שהטבילה צריכה להיות במקום קדוש כמו הקידוש דכתיב ביה "במקום קדוש", וטבילה ראשונה א"א ללמוד מזה, דלאו דאורייתא היא. לרבי אלעזר ברבי שמעון קידוש אחד נלמד מק"ו, שאם במקום שא"צ טבילה מדאורייתא כל השנה צריך קידוש, כ"ש שבמקום שצריך טבילה צריך קידוש. והקידוש השני נלמד מדכתיב "ופשט את בגדי הבד אשר לבש" אייתר קרא להקיש פשיטה ללבישה שגם פשיטה צריכה קידוש.

ל"ב: חמש עבודות היה כה"ג עובד ביוה"כ, תמיד של שחר בבגדי זהב, עבודת היום בבגדי לבן, אילו ואיל העם בבגדי זהב, הוצאת כף ומחתה בבגדי לבן, ומוספין ותמיד של בין הערבים בבגדי זהב.

זמן הקידוש בפשיטה - לרבנן קידוש ראשון היה כשהוא עדיין לבוש, וקידוש שני לאחר הלבישה, ולר"מ הקידוש הראשון היה אחרי הפשיטה, והשני היה לאחר הלבישה, ולרבי לרב חסדא קידוש ראשון היה אחרי הפשיטה, והשני היה לפני הלבישה. ולרב אחא בר יעקב הכל מודים בקידוש שני שלובש ואח"כ מקדש, דכתיב "ורחצו ממנו וכו' או בגשתם אל המזבח" דבעינן שלא יהיה מחוסר אלא גישה ולא מחוסר לבישה וגישה. ורב חסדא ורב אחא בר יעקב אינם מודים זה לזה, דא"כ יהיו ט"ו קידושים, ג' בכל טבילה, ב' כשהוא ערום ואחד כשהוא לבוש.

עבודת הכהן גדול בלבישה הראשונה של בגדי הזהב - הביאו לו את התמיד, קרצו (-לישנא

דקטלא) בשיעור רוב שני סימנים, ומירק אחר שחיטה על ידו (-בשבילו, אי נמי אחריו), כדי שהכה"ג יוכל לקבל את הדם, דאין קבלת הדם כשרה אלא בכה"ג, (ואם לא מירק אינו פסול מדאורייתא, דא"כ במירק אחר פסול, דכל עבודות יוה"כ אינם כשרות אלא בכהן גדול, ואף מדרבנן אינו פסול (ולא אמרינן שכיון שהקרבן נצרך בשביל הדם פסול, ורק בחולין כשר), כדשנינו ששיעור השחיטה הוא רוב סימן אחד בעוף ורוב שנים בבהמה, ומ"מ מצוה למרק), קיבל את הדם, וזרקו, ונכנס להקטיר קטורת של שחר, ולהיטיב את הנרות, ולהקריב את הראש ואת האברים ומנחת חביתין וניסוח היין.

סדרי העבודה בבית המקדש לאבא שאול

המשנה לעיל ל"א: מבארת סדר עבודת כה"ג ביוה"כ, ואגב זה מזכירה המשנה מתי היו מקטירים את הקטורת בכל השנה. הגמרא כאן מביאה מה היה הסדר בעבודות המחויבות בכל יום במקדש (שהם הכנת המערכות במזבח, הקרבת התמידים עם מנחה ונסכים, הקטרת הקטורת, הטבת הנרות, מנחת חביתין של כה"ג, ובשבת היו מוסיפים גם הקרבת מוספין והקטרת בזיכין של לחם הפנים), ומה המקור לסדר זה בתורה, לדעת אבא שאול (לעיל י"ד:) שבין הטבת ה' נרות ראשונים להטבת ב' נרות אחרונים היו מפסיקים בעבודות הנעשות בדם התמיד, והקטרת הקטורת היתה אחרי סיום כל הטבת הנרות, (ולרבנן הקטרת הקטורת היתה באמצע הטבת הנרות), ובסוף הסוגיה (ל"ד.) הגמ' מבארת אם דין המשנה הוא כאבא שאול או כרבנן.

ל"ג. מערכה גדולה שעליה מקטירים את כל הקרבנות.

ואח"כ **מערכה שניה של קטורת** שהיתה בקרן מערבית דרומית, ד' אמות מהקרן לצד צפון, וממנה היו חותים גחלים כדי להכניס למזבח הפנימי בשחרית ובערבית לצורך הקטרת הקטורת. דכתיב "היא העולה על מוקדה וכו' " מוקדה זו מערכה גדולה, "ואש המזבח תוקד בו" זו מערכה שניה של קטורת ולימודך שהיא תהיה על המזבח החיצון ומשם יכניסו גחלים למזבח הפנימי, ומסתבר שמערכה גדולה עדיפא שכן כפרתה מרובה -שמקטירים עליה כל ההקטרות חוץ מהקטורת, אע"פ שמהמערכה שניה מכניסים לפנים -להיכל, או משום שאם לא מצא עצים למערכה שניה הוא לוקח ממערכה גדולה וא"כ אף היא ראויה לפנים.

ואח"כ **סידור ב' גזירי עצים** על המערכה הגדולה. דכתיב "וביער עליה הכהן עצים בבוקר בבוקר", עליה ולא על חברתה, מכאן שהמערכה השניה נמצאת כבר.

ואח"כ **דישון מזבח הפנימי**, ואע"פ שגם בזה כתוב "בבוקר בבוקר" היו מדשנים אחרי סידור ב' גזירי עצים, דמסתבר שמכשיר קודם והעצים מכשירים את הקטורת, ואף שב' הגזירים הולכים למערכה הגדולה ולא לקטורת, מצינו עצים המכשירים. ולרבינא כיון שהתחיל במערכה גומר. ולרב אשי הטעם משום שאם לא מצא עצים מהמערכה השניה הוא לוקח מהמערכה הגדולה.

ל"ג: ואח"כ **הטבת ה' נרות**. אביי אמר שכך קיבל מרבותיו ואינו יודע מה הסברא בזה. ולרבא הטעם משום שאין מעבירין על המצוות דכתיב "ושמרתם את המצות" קרי ביה מצוות, מצוה הבאה לידיך אל תמתין לה שתחמיץ ותתיישן, וכשנכנס להיכל הוא פוגש

בתחילה במזבח שהוא משוך מעט כלפי חוץ, (והשלחן עומד בצפון במרחק ב' אמות וחצי מהכותל הצפוני שזה שיעור שיעמדו שם ב' כהנים זה ליד זה ויסדרו את ב' המערכות של לחם הפנים, ובאותו זמן עומדים ב' כהנים בצד השני לסלק את המערכה הישנה של הלחם, והמנורה עומדת בדרום במרחק ב' אמות וחצי מהכותל הדרומי כשיעור המרחק של השלחן, דכתיב "נוכח השלחן", והמזבח לא עומד ביניהם משום דכתיב "ואת המנורה נוכח השלחן" שיראו זה את זה), ומהאי טעמא מקדימים תפילין של יד לתפילין של ראש להניח של יד תחילה, כיון שהוא פוגש בתחילה בשל יד.

ואח"כ שחיטת וזריקת דם התמיד, דהא דכתיב "בבוקר בבוקר" לענין שני גזירי עצים לא איצטריך שהרי מכשיר עדיף, ומידה היא בתורה שדבר שאינו נצרך לעצמו כאילו נכתב בדבר אחר, ודנים כאילו בבוקר אחד נאמר בהטבת חמש נרות להקדימים לדם התמיד, שהרי בהטבת הנרות כבר כתוב "בבוקר בבוקר" וא"כ הוי כאילו כתיב התם ג"פ בבוקר, ובבוקר שני כאילו נאמר בדם התמיד, ולומדים להקדימו להטבת ב' נרות, ואף שבשניהם כתיב ב"פ בבוקר, מכפר עדיף והעולה מכפרת על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה. ואין לומר שדנים כאילו בבוקר אחד נאמר בדישון מזבח הפנימי, והשני כאילו נאמר בדם התמיד להקדימו להטבת ה' נרות, דמכפר עדיף. דא"כ אין הפסקה בין הטבת ה' נרות להטבת ב' נרות, ואף שלר"ל שטעם ההפסקה הוא כדי להרבות הרגש מהלך פסיעות וקול תחילת עבודות בעזרה ניחא שמספיק לצאת ולהכנס וא"צ עבודה אחרת ביניהם, מ"מ לריו"ח שלומד מ"בבוקר בבוקר" לחלקהו לשני בקרים, צריך להפסיק בעבודה אחרת ביניהם, ואין לומר שיפסיק בדישון מזבח הפנימי, מפני שאין מעבירין על המצוות.

ואח"כ הטבת ב' נרות, וכנ"ל. ולא עושים ב' בהתחלה וה' בסוף, דכיון שהתחיל בהם עושה את רובם, ולא יעשה שש בתחילה ואחד בסוף, דכתיב "בהטיבו את הנרות" בלשון רבים.

ואח"כ קטורת במזבח הפנימי, דכתיב "בהטיבו את הנרות" ואח"כ כתיב "קטירנה".

ואח"כ מקטירים את האברים של התמיד על המזבח החיצון, דבקטורת נאמר "בבוקר בבוקר" ובאברים כתיב "בבוקר".

ל"ד. ואח"כ מנחה, דכתיב "וערך עליה העולה" - עולה הראשונה, ללמד שאין להקריב דבר אחר לפני תמיד של שחר.

ואח"כ מנחת חביתין, דכתיב "עולה ומנחה".

ואח"כ נסכים של התמיד, שגם להם יש שם מנחה.

ואח"כ מוספים אם זה שבת, דכתיב "זבח ונסכים".

ואח"כ בזיכים, דכתיב ב' פעמים "ביום" לאחרם אחרי המוספים דביום משמע בעצם היום ולא בבוקר (כמו שב"פ בבוקר בא להקדים). וי"א שבזיכים קודמים למוספים, גז"ש חוקה חוקה ממנחת חביתין, ומדכתיב ב' פעמים ביום לומדים שלא להקדימים לנסכים.

תמיד של בין הערבים היה אחרון, דכתיב "והקטיר עליה חלבי השלמים" עליה - על העולה שכתובה בראש המקרא שהיא תמיד של שחר השלם כל הקרבנות כולם, ולא על תמיד של בין הערבים.

לרבנן הסדר הוא דם התמיד ואח"כ ה' נרות ואח"כ קטורת ואח"כ סיום הטבת נרות, והא דאיתא במתני' שקטורת של שחר היתה קריבה בין דם לאברים, לא מנה התנא את הנרות, דבסידרא לא קמיירי, וה"ה דאיכא למימר דמתני' כאבא שאול, ובסידרא לא קמיירי, וניחא ליה לאוקמיה כרבנן.

קטורת של בין הערבים בין היתה קריבה בין אברים למנחת נסכים, דכתיב "כמנחת הבוקר וכנסכו תעשה" כמו שבמנחת הבוקר קטורת קודמת לנסכים כך במנחת הערב קטורת קודמת לנסכים, אבל אינה קודמת לאברים, דלא כתיב "כאיברי הבוקר".

ל"ד: ונסכו רביעית ההין - לרבנן איירי בתמיד של בין הערבים, דבהא איירי קרא, וממנו לומדים של תמיד של שחר. ולרבי איירי בתמיד של שחר, דכתיב "לכבש האחד" ובתמיד של שחר נאמר אחד, (ולרבנן הכונה למיוחד שבעדרו, ורבי לומד דין זה מ"מבחר נדריכם", ולרבנן צריך פסוק אחד לקרבן חובה ש"ל שצריך ליפותה כדי לפרוע חובו משלם, ואחד לקרבן נדבה ש"ל שצריך ליפותה כדי שתתמצה לדיון והקבלת פנים), וממנו לומדים של תמיד של בין הערבים.

המשך טהרת כה"ג ביוה"כ

חימום מי הטבילה ביוה"כ - אם היה כה"ג זקן או איסטניס היו מחממים לו חמין מערב יוה"כ ומטילים אותם ביוה"כ לתוך המים הצוננים, כדי שתפוג צינתם. ולר"י היו מכינים מערב יוה"כ עששיות של ברזל, ומטילים אותם לתוך הצונן, ואין כאן איסור מצרף (-שהנותן ברזל מן האש תוך מים הברזל מתחזק ומתקשה), דאיירי שלא הגיעו העששיות לצירוף - שהם צוננים במקצת ואינם מתחזקים ע"י המים, ולאב"י אע"פ הגיעו לצירוף מותר, כיון שאינו מתכוין לצרף, ואע"פ שלאב"י בדאורייתא דבר שאין מתכוין אסור, כדאמר אב"י דאיצטריך קרא להתיר מילה במקום בהרת כרבי יהודה שדבר שאין מתכוין אסור, הכא צירוף דרבנן הוא, ורבנן לא גזרו באינו מתכוין אפילו במדינה. ולא גרסינן אין שבות במקדש, דהא תלה טעמא באין מתכוין.

ל"ה. טבילה שניה - הביאווה לבית הפרוה (על שם מכשף שבנאה ששמו פרוה. ובתוס' מביאים שי"מ שהוא חפר מחילה תחת הקרקע כדי לראות עבודת כה"ג), וזה היה בקודש דטבילה שניה טעונה מקום קדוש, פרסו סדין של בוץ (כדי שיזכור שעבודות היום בבגדי בוץ) בינו לבין העם, פשט וירד וטבל, עלה ונסתפג, הביאו לו בגדי לבן ולבש וקידש ידי ורגליו. ועוד היה מקדש ידי ורגליו לרבנן לפני הפשיטה, ולר"מ אחרי הפשיטה, ומחלוקתם נתבארה לעיל ל"א: .

בגדי כהן גדול ביוה"כ

בגדי הלבן - לר"מ בשחר היה לובש בגדי פשתן ממדינת פלוסין שהוא חשוב ומעולה, ששונים י"ב מנה, ובין הערבים בגדים שלובש להוצאת כף ומחתה היו בגדי פשתן ממדינת הנדווין והיינו כוש, ששונים שמונה מאות זוז. ולרבנן בשחר היה שוים י"ח מנה, ובין הערבים של י"ב מנה, ואין לפחות משיעור ל' מנה לשניהם, ויכול להוסיף לאחד ולגרוע מאחר. ומה שלכו"ע בגדי שחר עדיפי, דכתיב בהו ד' פעמים בד, והא דכתיב ביחזקאל "ולא יעלה עליהם צמר וכו' ולבשו בגדים אחרים" הכונה לבגדים פחותים מהם, שהעבודה הראשונה היא חשובה ומכפרת, והשניה אינה אלא לפנות את המקום, דאין כבוד שיהיו מונחים שם. השיעור הנ"ל הוא משל ציבור, ואם רצה להוסיף מוסיף משלו.

מבצע סיכומי סוגיות

מערכת 'תמצית' יוצאת בתוכנית חדשה של כתיבת ושליחת סיכומים ע"י כלל הלומדים ושליחתם למערכת.

מתווה מיוחד המועיל מאד לבהירות וזכרון. שיעור הסברה על המתווה בקו תמצית 02-3131-465. שלוחה 7.

הנרשמים (בנדרים פלוס קופת תמצית) לשליחת הסיכומים, זכאים לשמיעה טלפונית של הקורס המלא 'אומנות הסיכום' - כדרך להתענג בידיעת התורה' במחיר 120 ₪ במקום 500, ולבחורים 60 ₪ במקום 300.

הגרלות מיוחדות לכותבי הסיכומים.

קורס ללמוד להנות ולזכור

**13 שיעורים לשמיעה טלפונית 500 ₪ בלבד
ההרשמה בנדרים פלוס קופת תמצית, שיעור
הפתחה חינם בקו 02-3131-465 שלוחה 4**

מבחני 'לדעת'

**מבחן שבועי על דף היומי, עמוד היומי,
משנה ברורה, חפץ חיים ואהבת חסד
ניתן לעשות את המבחנים מיום שישי
עד יום שלישי בשעה 5:00 בבוקר:**

- בטלפון 0737-289-669

- במייל 7692282@gmail.com

- בנדרים פלוס קופת לדעת.

**הגרלות בכל שבוע על 500 ₪ במזומן,
וזכיות נוספות.**

סיכומי 'תמצית'

**ניתן להשיג את גליונות סיכומי תמצית
החודשיים על הדף היומי / משנה ברורה ומוסר
(לפי סדר הדף היומי בהלכה).**

- בנקודות ההפצה

- במייל 7692282@gmail.com

**בנוסף ניתן לקבל במייל סיכומים על כל
מסכתות הש"ס, ועל כל המשנה ברורה, ועל
תנ"ך וספרי מוסר, או סיכומים לפי סדר הלימוד
של: העמוד היומי, חבורת ש"ס, קנין ירושלמי,
דף הכולל, קנין הלכה, תרי דף, אורייתא, אהבת
שלום, ומפעל הש"ס.**

קו עדכונים ושיעורים - 02-3131-465

תמצית
סיכומי גמרא, הלכה ומסכת
0737-289-669

לדעת
מבחנים שבועיים
דוף ראשי, שמיני, דתח, ומוסר וסדר
0737-289-669

מבחנים ב'עמוד היומי'

ניתן לשמוע שיעורים על פרה"ש
ש"ק ומועדים, משנ"ב, ספרי מוסר ועוד
בטלפון 03-6171132

ניתן לעשות את המבחנים
בס"ק: 0737-289-669
7692282@gmail.com
בעמודות 'דברים פלוס' (דעת)

מבחן 101 < מטות מסעי

יומא ל"ה: עד ל"ה:

ל"ה: איזה עבודות יכול הכה"ג לעבוד בכתנת שעשית לו אמו והוא מוסרה לציבור (גמרא ורש"י)?
א' כל העבודות, מפני שמסרה לציבור.
ב' אינו יכול לעבוד עמה, שמא לא מסרה לציבור יפה.
ג' הוצאת כף ומחתה.

ל"ו: היכן לפ"ע א"א לשחוט קדשי קדשים?

א' רק במקום שאינו מצפון למזבח.
ב' גם מן הולפות ולפנים.
ג' גם במקום דרית הגל והנהנים.

ל"ז: מה מקיים הכהן גדול "וכפר בעדו ובעד ביתו"?
א' וידוי.
ב' שחיטה.
ג' זריקת הדם.

ל"ח: ממה צריכים לעשות את הגורלות להשם ולעזאזל?

א' זהב.
ב' אשכנזי.
ג' כל דבר כשר.

ל"ט: האם היה מותר לכתוב פרשת סוטה לצורך העתקה עבור השקית הסוטה (גמרא ורש"י)?

א' רק בראשי תיבות מותר.
ב' מותר בכל גוונא.
ג' מחלוקת.

ל"י: מדוע ככה ושחק אחד מצאצאי בית אבטינס?

א' ככה על החורבן ושחק על מה שהוא עתיד להבנות.
ב' ככה על כבוד בית אביו, ושחק על מה שזה יחזור בעתיד.
ג' ככה על כך שאינו יכול לגלות מעשה הקטורת, ושחק על מה שזכו אבותיו לעסוק בה.

ל"יא: מה הכונה שם רשעים ירקב?

א' שאין לקרוא תינוק בשם של רשע.
ב' ששמצוירים רשע צריך לדבר בגנותו.
ג' שתי התשובות נכונות.

מבחן 100 < פרשת פנחס

יומא ל"ב: עד ל"ה:

ל"ב: כמה פעמים היה הכה"ג מקדש ידיו ורגליו ביה"כ?
א' י"א תשעה ו"א עשרה.
ב' עשרה לכל"ע.
ג' י"א עשרה ו"א ט"ו.

ל"ג: מה הכונה שבגדי זהב כפרתם מותבה מבגדי לבן (רש"י)?

א' שביום הכיפורים עושים יותר עבודות עם בגדי הזהב.
ב' שבבגד זהב ששתמשים בכל השנה, ועבודת פנים מכפרת רק על טומאת מקדש וקדשיו.
ג' שבגדי הזהב יקרים יותר.

ל"ד: מהי העבודה הראשונה שנמנית בסדר של אבא שאול?

א' תרומת הדשן.
ב' עריכת המערכה הגדולה.
ג' שחיטת התמיד.

ל"ה: מדוע היו מחלקים את הטבת הנחות לב' פעמים?

א' כדי להשמיע קול בעורו.
ב' דכתיב ב' פעמים בבוקר.
ג' מחלוקת.

ל"ו: מניין לומדים לפי רבא (ל"ד) שהקטרת התמיד קודמת לשאר קרבנות?

א' דכתיב "העולה" לומר שתהיה הראשונה.
ב' משום תדיר קודם.
ג' מדכתיב בתמיד בבוקר בבוקר.

ל"ז: איזה קרבנות צריך להביא מהבהמה המובחרת (לרבנן)?

א' דווקא קרבן חובה.
ב' דווקא קרבן נדבה.
ג' בין קרבן חובה בין קרבן נדבה.

ל"ח: אלו בגדי לבן של כה"ג ביום הכיפורים צריכים להיות יקרים יותר?

א' אלו שנכנס בהם בשחרית.
ב' אלו שנכנס בהם בין הערבים.
ג' מחלוקת.

מבחן 99 < פרשת בלק

יומא כ"ח: עד ל"א:

כ"ח: האם מותר ללוש מצות במקום שיש צל?
א' מותר, אף כשהצל הוא ע"י עננים.
ב' אסור בכל גוונא.
ג' ביום הגל מותר, ובצל העננים אסור.

כ"ט: אלו עבודות פסולות בלילה?

א' שחיטה מליקה וקמיצה.
ב' רק שחיטה ומליקה.
ג' רק שחיטה.

כ"ס: דבר שאמן הקרבנו ביום, האם כלי שרת מקדשו בלילה (לפי אבוב דרבי אבין)?

א' קדש לענין פסול, אבל אין להקריבו.
ב' אף יכולים להקריבו.
ג' אינו קדוש כלל.

ל. האם מותר לקרות ק"ש כשיש על גופו צואה במקומה?

א' מותר רק באינה נראית אף כשהוא יושב.
ב' מותר גם באינה נראית כשהוא עומד.
ג' מותר בכל גוונא.

ל: האם טהור שנכנס לעזרה שלא לצורך עבודה חייב טבילה (לפי רש"י)?

א' י"א שחייב מדאורייתא, וי"א מדרבנן, וי"א שפסור.
ב' לכי"ע חייב, ונחלקו אם חייב מדאורייתא או מדרבנן.
ג' י"א שחייב מדאורייתא, ויש פוסקים לגמרי.

ל"א: כמה היה עין עיטס גבוה יותר מקרקע העזרה?

א' כ' אמות.
ב' כ"ג אמות.
ג' כ"ד אמות.

ל"א: למסקנת הגמרא מדוע לפי ר"מ היה מקדש ידיו ורגליו אחרי פשיטת בגדי החול?

א' משום שכל פשיטה טעונה קידוש.
ב' משום שכל לבישת בגדי קודש טעונה ב' קידושים.
ג' קידוש זה היה כמו כל כהן שמגיע לעבוד עבודה.

מבחן 98 < פרשת חוקת

יומא כ"ה: עד כ"ה:

כ"ה: לשכה שחלקה בקודש וחלקה בחול והיא פתוחה לקודש ולחול, מה דינה?
א' כולה קודש.
ב' כולה חול.
ג' מה שבנו בקודש דינו כקודש, ומה שבנו בחול דינו בחול.

כ"ה: מי היה מקבל את דם התמיד?

א' השוחט.
ב' הזורק.
ג' כהן שלישי.

כ"ו: איזה עבודה היתה מעשרה (גמרא ורש"י)?

א' עולה.
ב' קטורת.
ג' שתי התשובות נכונות.

כ"ז: מתי היה ניסוך המים בסוכות?

א' רק בתמיד של שחר של יו"ט.
ב' רק בתמיד של שחר וגם בחול המועד.
ג' גם בתמיד של בין הערבים.

כ"ז: אלו עבודות כשרות בור?

א' שחיטה, הפשט וניתוח, ונתינת אש על המזבח.
ב' שחיטה וקבלה, וסידור ב' גזרי עצים.
ג' שחיטה, הפשט וניתוח, והולכת עצים למערכה.

כ"ז: האם אפשר להקריב קרבנות יחיד ע"י כהן יחיד ללא פייס?

א' כן.
ב' לא.

ג' רק הכהן גדול יכול להקריב יחיד.

כ"ח: למה בדקו במקדש אם האיר המזרח?

א' כדי לדעת אם אפשר לשחוט את התמיד.
ב' כדי לדעת אם אפשר לתרום תרומות הדשן.
ג' כדי לדעת אם אפשר להתפלל תפילת שחרית.